

ב"ה

פרשת שלח

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים

שלח ט"ו מ"א

מהו הצורך בטלית

זמן זה שבין תפלת מוסף לתפלת מנחה, שייך לשתי פרשיות – פרשת שלח שקראו בשחרית, ופרשת קורח שקוראים בעת תפלת מנחה.

שתי פרשיות אלו – עם היותן נפרדות, הרי, נוסף לכך ש"דורשין סמוכין"¹ (על פי רוב), מצינו להדיא במדרש² שפרשת קורח שייכת לפרשת שלח שסיומה במצות ציצית:

"ויקח קורח³, מה כתיב למעלה מן הענין, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית⁴. קפץ קורח ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית, אמר לו חייבת בציצית, אמר לו קורח טלית שכולה תכלת אין פוטרת עצמה ארבע חוטין פוטרות אותה".

כלומר: הסיבה לכך ש"ויקח קורח", כפי שתרגם אונקלוס "ואתפלג קורח", שהבדיל את עצמו ממשה רבינו לחלוק עליו – למרות שהיה בשעת מתן תורה, וידע ש"משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו"⁵ לכל ישראל, ומה גם

¹ ראה ברכות כא, ב. וש"נ.

² תנחומא קורח ב. במדב"ר פי"ח, ג.

³ פרשתנו טו, לח.

⁴ ר"פ קורח.

⁵ אבות רפ"א.

שקורח עצמו היה גדול בידיעת התורה, שלכן היה ביכולתו למשוך אתו "מאתיים וחמשים ראשי סנהדראות"⁶ (לא סתם חברי סנהדרין, אלא ראשי סנהדרין) – היא מחלוקתו על משה רבינו בענין מצות ציצית, שהיה סבור שטלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית.

וביאור הענין: קורח לא חלק על עצם מצות ציצית. גם הוא הסכים שסתם טלית – לא של תכלת – חייבת בציצית, לפי שזהו ענין שיש לו מקום בשכל, שטלית שאינה של תכלת חייבים להטיל בה חוט אחד או שנים של תכלת. אבל טלית שכולה תכלת – אין מקום בשכל שחייבים להטיל בה תכלת, מאחר שהיא כולה של תכלת.

ואילו משה רבינו אמר שגם טלית שכולה תכלת "חייבת בציצית", כי, כך הוא רצונו של הקב"ה, ואין נפקא מינא אם יש לזה מקום בשכל או לא.

ונמצא, שאצל קורח היה קיום המצוות במדידה והגבלה של טעם ודעת, ומזה נעשה "ואתפלג קורח", שחלק על משה רבינו, וסופו הוכיח על תחילתו שהיתה זו מחלוקת שאינה לשם שמים.

דהנה, אמרו חכמינו ז"ל⁷ "איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קורח וכל עדתו". וההסברה בזה – שהלל ושמאי לא הלכו על פי מדידת והגבלת השכל בלבד, ולכן היתה אצלם נתינת מקום לשיטה הפכית, שזהו שמצינו שיש ענינים שהם מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל⁸, ובמילא, כאשר נחלקו זה על זה, היתה מחלוקתם לשם שמים; מה שאין כן כאשר הולכים על פי מדידת והגבלת השכל בלבד, ולא נותנים מקום לענין שלמעלה מהשכל, אזי נעשית מחלוקת שאינה לשם שמים.

ענין זה – שיסוד המצוות הוא למעלה מטעם ודעת – מצינו גם במצות ציצית גופא: איתא⁹ במדרש¹⁰ שמשא רבינו אמר להקב"ה: מהי הפעולה מזה שנתת לבני ישראל תורה ומצוות, מאחר שנמצאים הם בעולם הזה הגשמי והחומרי, יכולים לשכוח על כל ענין התורה? ענה לו הקב"ה: אתן להם מצות ציצית, שעל ידי זה יזכרו כל המצוות, כי "ציצית" בגימטריא שש מאות, וביחד עם שמונה חוטים וחמשה קשרים, הרי זה תרי"ג, ובמילא מזכיר הדבר על כל המצות, כמו שכתוב¹¹ "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי".

⁶ פרש"י עה"פ.

⁷ אבות פ"ה מי"ז.

⁸ עדיות פ"ד-ה.

⁹ מכאן עד סוס"ה – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 324 ואילך.

¹⁰ ראה גם תדבאר פכ"ו. הובא באוה"ח פרשתנו טו, לז.

¹¹ פרשתנו טו, לט ובפרש"י.

ולכאורה אינו מובן: מאחר שמטרת המצוה היא לזכור את כל המצוות, למה צריכים גם טלית? העיקר הם הציצית שמזכירים על התרי"ג מצוות כנזכר לעיל, ואם כן היה אפשר לקחת רק ציצית, ולשם מה צריכים גם טלית?

אלא הפשט בזה הוא: טלית הוא מקיף, שהרי אין זה מזון שנכנס בתוכו ובפנימיותו, אלא לבוש המקיף את האדם מבחוץ, היינו, שאינו יכול להשיגו בהבנתו. וצריך לידע שתרי"ג המצוות הנרמזות בציצית נמשכות ובאות מ"טלית", היינו, מענין שלמעלה מהשכל.

בשעה שלוקח ציצית לחוד בלי טלית – אין בכך שום מצוה, ואין זה מזכיר מאומה; ורק כאשר לוקח את הציצית כפי שהם תלויות ומשתלשלות מטלית, היינו שיודע ומכיר שכל ענין התורה ומצוות מקורו ממדרגה שאין לו שום תפיסא בה – אזי הוי מצוה.

והנה, בסוף פרשת ציצית נאמר¹² "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים".

והענין בזה: אפשר לעשות חשבון שדרך התורה היא היפך מדרך העולם. דורשים ממנו שישמור שבת ויום-טוב, ועוד יוסיף מחול על הקודש¹³ – בה בשעה שיש לו מתחרים גוים, וכן – להבדיל – יהודים שאינם שומרי שבת; דורשים ממנו שבקומו בבוקר – לכל לראש יתפלל וילמד שיעור, ורק אחר כך יוכל לילך לעסקיו; ובהיותו כבר בעסקיו, דורשים ממנו, שבאמצע היום, באמצע ה"רתיחה" בעסקים, יעזוב הכל ויתפלל מנחה – שזהו גודל החביבות דתפלת מנחה¹⁴. ואחר כך בלילה דורשים ממנו להתפלל ערבית ולקרוא קריאת שמע שעל המטה. וכמו כן דורשים ממנו להזהר מגניבה וגזילה אונאה והשגת גבול – שהוא היפך דרכי המסחר.

ונשאלת אצלו השאלה: איך אפשר לו להתנהג על פי תורה, כאשר אין לזה מקום בהנהגת העולם?

על זה נאמר בסוף פרשת ציצית, שענין הציצית הוא למעלה מטעם ודעת כנזכר לעיל, שכאשר לא מתחשבים עם מדידות והגבלות של טעם ודעת ומקיימים מצוות למעלה מטעם ודעת, אזי מתנהג הקב"ה עמו גם למעלה מהגבלות הטבע.

¹² שם, מא.

¹³ שו"ע אדה"ז או"ח סרס"א ס"ד.

¹⁴ ראה סדה"י (בתפלת מנחה) – הובא באוה"ת נ"ך ח"א ע' עא. סה"מ עזר"ת ע' פז.

וזהו "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" – שהרי אפילו יציאת עבד אחד ממצרים לא היתה אפשרית על פי טבע, כמאמר רבותינו ז"ל¹⁵, ובכל זאת יצאו ממצרים "שש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף"¹⁶ (ונשים), ביחד עם רכוש גדול, שלכל יהודי היה לא פחות מתשעים חמורים נושאים כסף וזהב¹⁷, "וגם ערב רב עלה אתם"¹⁸, היינו שאפילו גוים הכירו בזה – שכל זה הוא למעלה מהטבע לגמרי.

והיינו, שכאשר יהודי מתנהג שלא על פי הגבלות הטבע, אזי "אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", שגם מלמעלה משפיעים לו למעלה מדרך הטבע, בבני חיי ומזוני רוויחא.

קטע משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשי"ג ח"ג ע' 11.

¹⁵ מכילתא, הובא בפרש"י יתרו יח, ט.

¹⁶ בא יב, לז.

¹⁷ בכורות ה, ב.

¹⁸ שם, לח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה